

lehetetlen feladathoz látni a féltett „idealisták“, hogy Apolló hőseivel még sorsuk ellenére is győzni kell?! . . . A jövő mutatja meg. A jövőnek magyarázatába fogni nemzetek sorsát illetőleg — erőm feletti dolog! . . .

BÖLÖNI VILMOS.

Szentiványi Gyula

1841—1905.

Régi székely nemes családból származott. Ősei a hitjavítás kezdete óta hívei voltak az unitarismusnak. III. Károly és Mária Terézia katholizáló politikájának incselkedései sem esábíthatták el. Vesztegetés vagy félemlítés nem tántoritotta meg ez erős férfiakat. Megmaradtak ama vallás-reform mellett, mely szabadelvű eszméivel és nemzeti irányával érzületüknek és gondolkozásuknak leginkább megfelelt és annak küzdelmeiben részt vettek.

Szentiványi Gyula egyik kimagasló alakja volt e családnak. Senki sem emlékeztetett inkább arra, hogy mik lehettek az egyháza nézve a XVII. és XVIII-ik százban az egyháznak világi nagy emberei, mint e világos eszű, bátor, az egyház közügyei iránt érdeklődő, tanácskozásaiban részt vevő és sokszor a legkényesebb ügyekben, s az egyháznak az államhoz való viszonya fontos kérdéseiben döntő befolyással ható férfiú.

És a hogy az állami közhivatalokat, a melyeket viselt, betöltötte, a hogy tehetségeit mint bíró, kir. táblai tanácselnök, s több éven keresztül mint megyei kormányos, főispán érvényesítette, azzal csak bizalmunkat növelte intézményeink iránt, melyekben ily erő kifejlődött.

Typusa volt világi embereinknek, mint sepsiszentiványi, születésénél fogva is oly közel laborfalvi Berde Mózsához.

Fajának értelemre és jellemre kitünősége és szabályos alkattal férfi szépségre is.

Emlékezete nekünk mindig drága marad.

Derzsi Károly

(1849—1905).

Az unitárius egyháznak nagy vesztesége. Egyike volt hazánkban a leghivatottabbaknak a szabadelvű kereszténység apostolai között és nevét a történelem, mikor azokat fogja számbavenni, kik a szellemi előhaladásért országunkban munkáltak, föl fogja jegyezni. Kiváló tehetség, mely mind a tanári pályán, mind a lelkészi nyilvánult. Mint tordai tanár kezdette és úgy is halt meg. S közbe esik budapesti papsága. Mint tanár a klasszikus nyelveknek volt a tanítója, alapos értéssel vezetve be az ifjú nemzedéket az ó-kori klasszicizmus forma-érzékét fejlesztő elősarnokaiba, s a görög és római klasszikusokról folyóiratunkba egy pár szép tanulmányt írva. Mint pap beszédeiben mindig magaslatra törekedett, „főlebb, főlebb,“ a metafizikai eszmék légkörébe — főleg Martineaut tartva szemelőtt, — melyeknek zordon fönségét azonban lelke tüzével melegítette. A szabadelvű vallásos eszméknek a szószéken kívül való terjesztésére »Unitárius kiskönyvtár« ezimen angol írótól értekezéseket adott ki és imákat (Martineau imái) és ebben közölte több saját egyházi beszédét és alkalmi imáit is. És az ő papságához fűződik a templom felépítése is.

A budapesti sikeres papság után czelőtt néhány évvel ismét az időközben megnyílt tordai tanárságra ment vissza és a nyelvtanításnak szenteli ismét idejét, mi mellett egy nagy műnek a lefordításával foglalkozik és megajándékozta egyházunkat Szentábrahám Mihály, a XVIII-ik százévben élt unitárius püspök latin nyelven írt munkájának remek magyar fordításával.

Az utóbbi két évben a tordai gymnasium visszaállítása érdekében fejtett ki nagyobb munkásságot és lelkesedéssel gondolt arra